

**Budapest Környéki Törvényszék
mint másodfokú bíróság
7.Pf.20.046/2019/10.**

A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság a dr. [redacted] a jogi előadó által képviselt **DEFACTORING Zrt.** (1122 Budapest, Ráth György u. 56.) felperesnek - a [redacted] meghatalmazott hozzátartozó, majd a dr. Némethi Csanád Ügyvédi Iroda (1123 Budapest. Táltos u. 15/B. VII/2.. ügyintéző: dr. Némethi Csanád ügyvéd) által képviselt [redacted] alperes ellen **kölcsöntartozás megfizetése** iránti perében a Monori Járásbíróság 2018. november 22-én kelt, 2.P.21.368/2017/21. számú ítélete ellen alperes által 22. sorszám alatt előterjesztett, és Pf. 4. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán – a 2019. december 4-én megtartott nyilvános tárgyaláson – meghozta a következő

Közbenső ítéletet:

A másodfokú bíróság megállapítja, hogy a 2007. augusztus 21. napján megkötött perbeli deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása és az összegszerű elszámolás körében a per újabb tárgyalására és – a felperes javára 30.000,- (harmincezer), az alperes javára 70.000,- (hetvenezer) forintban megállapított másodfokú perköltség, illetve a feljegyzett 242.100,- (kétszáznegyvenkétezer-egyszáz) forint fellebbezési eljárási illeték viselésére kiterjedő – újabb határozat hozatalára utasítja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 3.026.538,- forintot, ezen összeg után 2016. július 1. napjától a kifizetés napjáig a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatot, valamint 245.842,- forint perköltséget.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte annak a megváltoztatását és a kereset elutasítását, a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége, valamint a keresetben megjelölt követelés összegszerűsége átlátható levezetésének hiánya miatt.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a megállapított tényállásból helytelen ténybeli és jogi következtetéseket vont le, ítélete megalapozatlan, valamint az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabályokat helytelenül alkalmazta.

Idézve az Európai Unió Bírósága C-51/17 számú határozatának 70., 74., 75., 76. és 78. pontjában foglaltakat, a pénzügyi intézmény árfolyamkockázatról szóló perbeli tájékoztatást elégtelennek, és emiatt tisztességtelennek tartotta, mivel az nem tartalmazta, hogy a

kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze akár súlyosan leértékelődhet, sőt azt sem, hogy a külföldi kamatlábak emelkedhetnek. Az árfolyamváltozás működési mechanizmusáról sem szólt a kockázatfeltárás, vagyis pontosan mi váltja vagy válthatja ki a törlesztőrészek emelkedését, miben áll az árfolyamkockázat és az hogyan kezelhető. Álláspontja szerint a tájékoztatás az elvárt minimum szintet nem érte el.

A gazdaságilag nehezen viselhetővé váló árfolyamkockázatot úgy értelmezte, hogy az az adós és családja számára megélhetési gondokat okozhat. A kockázatfeltáró tájékoztatás erre sem tért ki.

Sérelmezte, hogy a szerződés megkötését megelőzően nem ismerhette meg a szerződés összes feltételét, nem állt kellő idő rendelkezésre ahhoz, hogy megalapozott döntést tudjon hozni a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma alapján.

Utalva a C-186/16. számú ítélet 50. pontjára kifogásolta, hogy az ügylet tényleges kockázatát jelentő releváns tényeket a hitelező nem hozta a tudomására, így a kockázat felismerése számára, mint egy átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztó számára nem volt adott. Ugyanezen döntés 33. pontját idézve kifejtette, hogy ő, mint kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztó számára a tájékoztatás nem volt figyelemfelhívó jellegű.

Hivatkozott továbbá a PSZÁF Felügyeleti Tanácsának 9/2006. (XI. 7.) számú ajánlására, amely kifejezetten tartalmazta, hogy a hitel törlesztőrészetének növekedését eredményező kockázatok bemutatására, így például a kamatkockázatra gondot kell fordítani, és fel kell hívni az ügyfél figyelmét arra, hogy a törlesztőrészlet esetleges jövőbeni növekedése adott esetben megélhetési gondokat is okozhat.

Állította, hogy a Kúria eleve egy sajtóközleményben tett olyan nyilatkozatot, amely szerint a folyamatban levő devizaalapú kölcsönre irányuló perekben az eddigi iránymutatásban kifejtetteket tartja irányadónak, amely nem felel meg az Európai Unió Alapjogi Chartájában oltalmazott hatékony jogorvoslat alapjognak, de a fogyasztók védett érdekeinek sem. A fogyasztóvédelmi doktrínának semmilyen belső jogi értelmezés, emlékeztető, PJE határozat nem ronthatja le, továbbá az Európai Unió Bíróságának jogértelmezése és az Európai Unió joga kötelező a tagállami bíróságokra. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy ilyen körülmények között a 6/2013 PJE határozatban foglaltakra hivatkozni nem lehet.

Ellentétben az elsőfokú bíróság ítéletével, álláspontja szerint a perbeli kölcsönszerződés 2. és 6. pontja, valamint az ÁSZF 8.2. pontja nem tartalmazza, hogy a forint súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének milyen hatása van a törlesztőrészek változására. Álláspontja szerint nem a fogyasztónak kell a szerződésből és mellékleteiből rájönnie az árfolyamkockázat mibenlétére, hanem arról elegendő és világos tájékoztatást kell kapnia a kölcsönt nyújtótól, hiszen információ hátrányban van. Ezért kell kiterjesztő módon értelmezni az átláthatóság követelményét.

Állította, hogy a tájékoztatás körében a hitelnyújtónak, amely ismerte a makrogazdasági mutatókat, a kamatparitást, az állampapírok egymáshoz viszonyított hozamát, az államadósság változását, a két deviza alapkamata közötti különbségeket, stb., és tisztában kellett lennie a változást előidéző körülményekkel, ezért a kiváltó okokat, vagyis az árfolyamkockázat mibenlétére és kezelhetőségére is kiterjedő tájékoztatást kellett volna adnia,

még pedig az EuB C-51/17. számú ítéletének 75. pontjában meghatározott további tartalmi elemekkel is figyelem felhívó módon és a szerződés megkötése előtt.

Az ÁSZF 8.2. pontja szerinti kitétel, amely annyit rögzít, hogy az ügyfél köteles viselni az árfolyamváltozás kockázatát, csak telepíti a felelősséget, de nem tárja fel, nem ismerteti azt. Rámutatott arra, abból, hogy a devizában nyilvántartott tőkére az árfolyamváltozás kockázata nem hat ki, nem következik okszerűen az, hogy az árfolyamkockázatnak nincsen felső határa. Nem közgazdasági elemzést hiányolt, hanem az adós számára kedvezőtlen árfolyamváltozás alakulásának lehetőségére és azokat kiváltó okokra, valamint ezek adósságot érintő következményeire történő figyelemfelhívást, amelynek tevőleges magatartásban kell megnyilvánulnia.

Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság tévesen osztotta ki a bizonyítási kötelezettséget, mivel a kockázatról való, minimálisan elvárt tájékoztatás megtörténtét a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, már csak azért is, mert a nemleges tény bizonyítását nem ismeri a magyar jog.

A gépjárműkereskedő alkalmazottja által adott tájékoztatás körében nem tartotta elvárhatónak, hogy 11 év távlatában konkrétumokra emlékezzen, legfeljebb az akkori általános tudásáról adhatott számot. Állította, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás a jelen esetben teljesen elmaradt. Az ÁSZF-t a pénzügyi szolgáltató a szerződés megkötésekor adta oda, az adósnak nem volt lehetősége elolvasni. A kellő idő hiányában pedig nem tudott megalapozott döntést hozni.

Változatlanul hivatkozott arra, hogy felperes a perbeli legitimációját a felmondással és annak kézbesítése igazolásával tudja igazolni. Az elszámolása nem érthető és nem részletes, mert a felperes nem vezette le, hogy a követelt összeg miért annyi, mint amit megjelölt a keresetében, nem szerepelnek benne a pénzfolyósítás, a törlesztések, az egyes időintervallumok és az alkalmazott kamatlábak.

Felperes ellenkérelmével kapcsolatban hivatkozott a Kúria 2019. április 10-i állásfoglalására, amely alapján nem szabad a fogyasztóval szemben túlzottan magas elvárhatósági mércét érvényesíteni, hiszen információs egyensúlytalanság áll fent. Nem értékelhető a terhére az sem, ha a bonyolult összefüggéseket, azok jelentőségét nem ismeri fel. A felperes teljesítési segédje nem adott lehetőség az alperes számára a perbeli szerződés alaposabb átolvasását. A szerződés-tervezetet és mellékleteit nem volt lehetősége magával vinni az aláírás előtt, holott az az EuB idézett döntése alapján követelmény.

Változatlanul hivatkozott arra, hogy vizsgálni kell, mit tartalmazott a szerződés az árfolyamkockázatról, és azt az EuB C-51/17 számú döntésében felállított teszt szerint kell elvégezni. A szerződésbe illesztett képletek és magyarázó szövegek nem adnak többletinformációt arról, hogy mi célt szolgálnak, és az árfolyamkockázatról sem. Így azt sem tartalmazta, hogy a törlesztőrészek az ÁSZF meghatározott pontjaiban foglaltaknak megfelelően megváltozhatnak. Álláspontja szerint ez nem egyértelmű és nem is határozott, nem határozza meg azt sem, hogy mit kell érteni az árfolyamváltozás kockázatán.

Meglátása szerint nincsen a szerződésben olyan feltétel, amely megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatás lenne, ezért az érvénytelenség a szerződés egészét érinti, így a felek közötti

szerződés teljes egészében érvénytelen. Az árfolyamkockázat érinti az adós alperes főszolgáltatását, a kockázat nélkül a kölcsönszerződés éppen a devizaalapúságot veszíti el.

Kifejtette azt is, hogy felperes a kölcsönösszeg megfizetésére irányuló követelésnek vált a jogosultjává, azonban ez azért alaptalan követelés, mert a szerződés érvénytelen, és az alperesre a szerződés szerinti teljesítés kötelezettsége hárul.

Felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helytálló indokai alapján történő helybenhagyását és az alperesnek a másodfokú eljárásban felmerült perköltségében történő marasztalását kérte.

Hivatkozott arra, az alperes maga ismerte el, hogy a szerződés aláírása előtt csak átfutotta a szerződést, ezt pedig saját felróható magatartásának kell tekinteni. Állította, hogy az elsőfokú eljárásban a követelése összegszerűségét megfelelő módon és kellő részletességgel levezette, amellyel szemben az alperes érdemi vitatást nem adott elő. Ebben a körben hivatkozott a BDT2010.2212. számú eseti döntésben foglaltakra azzal, hogy nem elegendő az általános vitatás, hanem tényállításokat, nyilatkozatokat és bizonyítékokat kell előadni a felperesi tényállítások egyes tételeinek cáfolatára, azonban az alperes ilyen nem adott elő.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

Az alperes fellebbezése folytán az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel nem támadott rendelkezése nem volt, így a másodfokú bíróság azt teljes terjedelemben bírálta felül.

A másodfokú bíróság a megállapított tényállást az alábbiakkal egészíti ki:

A perbeli szerződés mellékletét képező hatályos ÁSZF 8. fejezete „A kölcsönösszeg, valamint a Kölcsönszerződéssel kapcsolatos díjak, költségek” részek részletes szabályait foglalja magába.

Az ÁSZF 8.1. pontja szerint a Kölcsönnyújtó a Kölcsönszerződés alapján nyújtott kölcsönösszeget – függetlenül annak a kölcsönszerződésben megállapított pénznemétől – az 5.1 pontban foglaltakkal összhangban a Gépjárműről kiállított szállítói számla pénznemében, a számlán feltüntetett összegben folyósítja. Az Ügyfél tudomásul veszi, hogy abban az esetben, ha a kölcsön pénzneme és a szállítói számla pénzneme eltér egymástól, a Kölcsönszerződés aláírásától a kölcsönösszeg folyósításának időpontjáig bekövetkező árfolyamváltozás következtében a kölcsönösszegnek a Kölcsönszerződésben meghatározott pénznemben kifejezett értéke alapján az alábbi konverziós összefüggés szerint megváltozhat.

$A_{szer} = a_0 \times A_{szla}$

ahol

A_{szer}	a kölcsön kölcsönszerződésben meghatározott pénznemében kifejezett összege (korrigált kölcsönösszeg)
A_{szla}	a kölcsön szállítói számla pénznemében kifejezett összege
a_0	a kölcsön (Kölcsönszerződés szerinti) pénzneme és a szállítói számla pénzneme közötti konverziós árfolyam az alábbi táblázat szerinti tartalommal

Szállítói számla pénzneme	Kölcsön pénzneme	a0
HUF	Deviza	A folyósítás napján a K&H Bank Rt. által jegyzett deviza I. vételi árfolyam reciproka
Deviza	HUF	A folyósítás napján a K&H Bank Rt. által jegyzett deviza I. eladási árfolyam
Deviza(1)	Deviza(2)	A folyósítás napján a K&H Bank Rt. által deviza(1)-re jegyzett deviza I. eladási és deviza(2)-re jegyzett deviza I. vételi árfolyam hányadosa

A kölcsönösszegnek a Kölcsönszerződés pénznemében megállapított értéke megváltozásával egyidejűleg a törlesztőrészek Kölcsönszerződés pénznemében megállapított értéke is ismételt megállapításra kerül. A kölcsönösszeg és ezzel együtt a törlesztőrészek összegének fentiek szerinti megváltozásáról a Kölcsönnyújtó a folyósítást követően írásban értesíti az Ügyfelet. Ügyfél a kölcsönösszeg fentiek szerinti korrekcióját szerződésmódosítás nélkül az erre vonatkozó értesítés kézhezvételével elfogadja.

Az ÁSZF 8.2. pontja szerint az „Ügyfél köteles a kölcsön összegét a Kölcsönszerződésben – illetőleg a 8.1 pontban részletezettek szerinti – meghatározott mértékű törlesztőrészekben visszafizetni a Kölcsönnyújtó részére. A törlesztőrészlet a Kölcsönszerződésben rögzített tőke- és kamatrészből tevődik össze. A kamat, illetőleg törlesztőrészlet megállapítása az alábbi képlet alapján történik:

A Kölcsön összegének és a Törlesztő Részlet összegének összefüggése

$$C = \sum_{k=1}^{k-1} \frac{P_k}{(1 + \frac{r}{12})^k} + \frac{12x(dk-d0)}{365}$$

ahol

- C a nyújtott (ill. a Törlesztő Részletek újraszámításakor fennálló) kölcsön összege (a szerződésben meghatározott pénznemben)
- dk a 'k'-edik Törlesztő Részlet esedékessége
- d0 a kölcsön folyósítás (ill. a Törlesztő Részletek újraszámítását kiváltó bármely esemény /pl. törlesztés átütemezés, alapkamat változás/) időpontja
- Pk a 'k'-edik Törlesztő Részlet összege (a szerződésben meghatározott pénznemben)
- r a kölcsönszerződésben rögzített ügyleti kamatláb

A fenti képletnek megfelelő kamattényező a [dk-1;dk] időszakra

$$i_{[dk-1;dk]} = (1 + \frac{r}{12})^k - 1$$

A Törlesztő Részlet HUF értékének meghatározása, ha a törlesztőrészek a szerződésben devizában vannak meghatározva

$$P_{k,HUF} = a_k \times P_k$$

ahol

- $P_{k,HUF}$ a 'k'-edik Törlesztő Részlet HUF értéke
 P_k a 'k'-edik Törlesztő Részlet (devizában meghatározott értéke)
 a_k a 'k'-edik Törlesztő Részlet HUF értékének számításához alkalmazott - és az alábbi képlet szerint meghatározott árfolyam

A törlesztőrészeket a Kölcsönszerződésben meghatározott ütemezés szerint kell megfizetni. Ha a Kölcsönszerződés az egyes törlesztőrészek összegét devizában állapítja meg, annak megfizetése – a Kölcsönszerződés ettől eltérő rendelkezésének hiányában – forintban történik. A deviza forintra történő átváltása az esedékesség napját megelőző hónap 12. napjára (ha ez a nap nem banki munkanap az azt közvetlenül követő banki munkanapra) a K&H Bank Rt. által az adott devizanemre jegyzett deviza I. eladási árfolyam alapján az alábbi képlet szerint megállapított árfolyammal történik.

$$\text{Árfolyam (Fwd)} = \text{Árfolyam (1)} + \text{Árfolyam (1)} \times \frac{\frac{\text{napok} \times \text{BUBOR (1hó)} - \text{irányadó kamatláb (1hó)} - 0,08}{360}}{\frac{\text{napok} \times \text{irányadó kamatláb (1hó)} - 0,08}{360} + 1}$$

ahol

- Árfolyam(1) - az esedékesség napját megelőző hónap 12. napjára (ha ez a nap nem banki munkanap, az azt követő banki munkanapra) a K&H Bank Rt. által az adott devizára jegyzett deviza I. eladási árfolyam
- Napok - az esedékesség napját megelőző hónap 12. napja (ha ez a nap nem banki munkanap, az azt követő banki munkanap) és az esedékesség hónapjának 1. munkanapja közötti időtartam hossza napokban
- Irányadó kamatláb - az alkalmazott devizanemre vonatkozó egy hónapos lejáratra jegyzett LIBOR
- „LIBOR”: - a londoni bankközi piacon jegyzett, a British Bankers' Association vonatkozó szabályzatának mindenkor előírásai szerint megállapított ajánlati kamatlábat jelenti, amely a Reuters monitor megfelelő oldalán (vagy ennek hiányában a Telerate monitor megfelelő oldalán) az alkalmazott kamatlábra irányadó LIBOR-ként megjelenik.
- „BUBOR”:- azt az éves százalékban kifejezett, budapesti bankközi ajánlati kamatlábat jelenti, amelyet a Magyar FOREX Club szabályzatának mindenkor előírásai szerint állapítanak a szerződésben devizában meghatározott törlesztőrészlet forint értéke a deviza esedékesség napját megelőző hónap 12. napján érvényes eladási árfolyamán kerül meghatározásra.

Az árfolyamváltozás kockázatát az ügyfél köteles viselni.”

Az így kiegészített tényállás mellett tévedett az elsőfokú bíróság, amikor úgy ítélte meg, hogy a szerződés 6.2. és 6.3. pontjai, valamint az ÁSZF 8.1. és 8.2. pontjai egy általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára az árfolyamkockázatot részletesen, világosan és érthetően feltárták a szerződéskötéskor.

Kétségtelen, hogy a Ptk. 209. § (4) bekezdése ebben az időszakban még nem tartalmazta azt a szövegrészt, hogy „ha azok egyébként világosak és érthetőek”, de a 93/13/EGK irányelv kezdettől fogva tartalmazta ezt a korlátot a 4. cikk (2) bekezdésében. A bíróságnak pedig a nemzeti jogot irányelv-konform módon kell értelmezni.

Ahogy arra az elsőfokú bíróság helyesen utalt, a Kúria a 2/2014. polgári jogegységi határozatának 1. pontjában kimondta, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. A szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.

A jogegységi határozat indokolása szerint, amennyiben a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kockázat feltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt – az ellenkező bizonyításáig - úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie. A pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, hogy a fogyasztó tájékoztatása ilyen módon megtörtént. Amennyiben azonban az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára a pénzügyi intézménynek felróható okból nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának a feltételei.

A perbeli jogügyletre még alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 205. § (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget - ide nem értve a pénzügyi lízingszerződést - a jelenleg már nem hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdés a) pontja szerinti speciális jogügylet, azaz a fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel szerződésre úgy határozta meg a követelményeket, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja. A kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő-részletre.

A fentiekre figyelemmel és az alperesi védekezés folytán a perben a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a fogyasztó tájékoztatása a jogszabály által előírtak szerint megtörtént. A felperes ilyen külön nyilatkozatot nem csatolt és nem is hivatkozott arra, hogy ilyen készült volna. Az egyéb okiratok alapján a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy olyan kockázatfeltárás, amelynek átvételét az alperes aláírásával igazolta, nem történt.

A felperes arra hivatkozott, hogy maga a szerződés 6.2. és 6.3. pontjai, valamint a szerződés részét képező ÁSZF 8.1. és 8.2. pontjai igazolják a tájékoztatás megtörténtét. A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyanakkor a felperes által hivatkozott körülmények nem alkalmasak a Hpt. előírása szerinti tájékoztatás bizonyítására. A felhívott szerződéses rendelkezések csak azt bizonyítják, hogy a perbeli szerződés deviza alapú, amely tény nem

volt vitatott a perben.

Az Európai Unió Bírósága (EUB) a 93/13/EGK Irányelv 4. § (2) bekezdését értelmező C-186/16. számú ítéletében kifejtette, hogy az árfolyamváltozás kockázatát a fogyasztóra terhelő szerződési feltétel akkor tesz eleget az érthetőség követelményének, ha a pénzügyi intézmény megfelelő tájékoztatást ad a fogyasztónak. A tájékoztatás pedig akkor tekinthető megfelelőnek, ha az nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthető – a fogyasztó a tájékoztatás alapján nem csupán azt ismerheti fel, hogy fennáll az árfolyamváltozás kockázata, hanem fel tudja mérni e kockázatnak a szerződésben vállalt pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeit is.

Az EuB a C-51/17 számú ítéletében a kockázatot feltáró tájékoztatás megfelelőségének megállapításához tesztet állított fel, amelyben meghatározta, hogy annak milyen körülményekre kell kiterjednie:

- 1.) a tagállam fizetőeszközének leértékelődése milyen hatást gyakorol a törlesztőrészletre és a tartozásra,
- 2.) a külföldi kamatlábak emelkedése milyen hatást gyakorol a törlesztőrészletre és a tartozásra,
- 3.) a fogyasztó gazdasági helyzete emiatt nehezen viselhetővé válhat. (74. és 75. pont), továbbá a tájékoztatásnak a szerződés megkötését megelőzően kell megtörténnie.

Az elsőfokú bíróságnak az alperes által hivatkozott szerződéses és ÁSZF feltételeket ebből a szempontból kellett volna megvizsgálnia, és a felállított teszt alapján kellett volna értékelnie, hogy megtörtént-e a minimálisan megfelelő tájékoztatás.

A szerződés 6.2. és 6.3. pontjainak kockázatteltáró jellege tekintetében a másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bírósággal. A számítási képletekből és a magyarázatukból, valamint az ott felsorolt egyoldalú szerződésmódosítási esetekből egy általánosan tájékozott fogyasztó nem tud arra következtetéseket levonni, hogy a devizaalapú kölcsön az ő esetében milyen kockázatokat rejt magában. Ezeknek ugyanis nem céljuk sem a figyelemfelhívás, sem a kockázatok feltárása.

Az árfolyamkülönbség elszámolását, további törlesztőrészletek megállapítását, a szerződés meghosszabbítását szabályozó 6.2. pont hivatkozik ugyan az árfolyamkülönbségre, azonban nem alkalmas – mint ahogy a többi képlet sem – arra, hogy világosan és egyértelműen elmagyarázza a fogyasztó számára, amennyiben a törlesztőrészlete nő, annak mi az oka; a kamatok változása, valamint a mértékadó deviza forinthez viszonyított árfolyamának változása külön-külön és együttesen is kihat a törlesztőrészletre, és az egyes elemek növekedése jelentősen megemelheti a törlesztő részletet és a tőketartozást is; ez a kockázat valós és korlátozás nélküli.

A 6.3. pont tartalma - a fix törlesztő részletek miatti egyoldalú szerződésmódosítás kikötése és annak alapjául szolgáló feltételek meghatározása – különösen nem hívja fel a fogyasztó figyelmét a törlesztőrészletek emelkedésére, hiszen éppen azok változatlanóságának biztosítására törekszik. Tény, hogy a futamidő megnövekedésével többletterhe adódik a fogyasztó alperesnek, de a szerződéses feltétel nem tájékoztatja a fogyasztót arról, hogy az árfolyam kockázata a tőketartozás emelkedését is jelenti-e, vagy az csak a kamatokból adódik, esetleg mindkettő együttes hatása.

A számítási mód rögzítéséből nem lehet következtetést levonni arra sem, hogy azok feltétlenül

alkalmazásra kerülnek, az alkalmazás hátterében egy vagy több ok áll, illetőleg maga az árfolyamváltozás ténylegesen bekövetkezhet.

Az ÁSZF 8.1. és 8.2. pontja, ahogy az a tényállás kiegészítéséből is kitűnik, ugyancsak számítási képleteket tartalmaznak azok egyes elemeit magyarázó kiegészítésekkel együtt, azonban nem feladatuk és nem is alkalmasak arra, hogy a fogyasztó által a kedvezőbb kamat ellenében vállalt árfolyamkockázat miben létét, jellegét, kiváltó okait feltárják a fogyasztó részére, továbbá annak a fogyasztóra gyakorolt gazdasági hatását konkrétan meghatározzák.

Ha elfogadható lenne is a felperes által az idézett rendelkezéseknek tulajdonítható kockázatfeltáró szerep, azok nem egy helyen, jól kiemelten kerültek meghatározásra. A kölcsönszerződés és melléklete szövegének alapján tehát az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó nem tudta értékelni az árfolyamváltozás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit, ami miatt a szerződésnek és a hozzá tartozó ÁSZF-nek a felperes által árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezésnek beállított részei nem minősültek világos és érthető feltételnek.

Az ÁSZF 8.2. pontjának utolsó bekezdése az árfolyam kockázatnak az adósra való telepítését rögzíti (6/2013. polgári jogegységi határozat 1. pont), azonban nem jelenti azt, hogy az árfolyamkockázat viseléséről szóló rendelkezés egyúttal világos, érthető és átlátható is. Nem olvasható ki belőle ugyanis, hogy a telepített kockázat milyen mértékű, milyen okok idézik vagy idézhetik elő, és azok hogyan hatnak a fogyasztó gazdasági helyzetére.

A másodfokú bíróság a felperes által hivatkozott egyes szerződéses és ÁSZF-beli pontokat külön értékelve arra a következtetésre jutott, hogy azok nem állták ki az EuB által felállított teszt követelményeit. A szerződés hivatkozott pontjait együtt vizsgálva pedig azért voltak alkalmatlanok betölteni az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás szerepét, mert részben a szerződésben, részben annak mellékletében szerepelnek, így sérült a világosság, érthetőség és átláthatóság követelménye: nem meríti ki a 93/13/EGK irányelvben megfogalmazott fogyasztóvédelmi előírásokat, mert nem kifejezett, nem célirányos, és nem kellően alapos.

Tévesen értékelte továbbá az elsőfokú bíróság az eljáró meghatalmazott hozzátartozó által a Keszthelyi Járásbíróságon foganatosított bizonyításkor s tanúhoz intézett azon kérdést is, miszerint „Adott-e a tanú tájékoztatást a devizahatásról, azaz arról, hogy rendszeres havi törlesztés mellett is növekszik az adós tőke- és így a teljes tartozása. Ha igen, mi hangzott el?” A kérdésből arra volt le következtetés, hogy a gépjármű kereskedés alkalmazottja részéről szóbeli tájékoztatás is történt az alperes részére az árfolyamkockázat vonatkozásában. A perben erre nem merült fel adat, és egyik fél sem tett ilyen tényelőadást.

Ezek a kérdések még bújtatva sem tartalmaznak tényállítást, kizárólag arra irányulnak, hogy ha adott tájékoztatást a tanú, akkor mit mondott. A meghatalmazott a tárgyaláson kizárólag olyan előadást tett, hogy fenntartja a korábbi nyilatkozatait. A tanúbizonyítási indítványt magába foglaló beadványban csak a felteendő kérdéseket fogalmazta meg a felperes, egyéb beadványokban pedig jogi érvelését vezette le.

A felperes a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján őt terhelő kötelezettség ellenére nem bizonyította, hogy megfelelően tájékoztatta az alperest az árfolyamváltozás kockázatáról. A bizonyítás eredménytelenségét a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján a bíróság a felperes terhére értékelte, azaz tényként azt állapította meg, hogy az alperes nem kapott tájékoztatást az árfolyamváltozás kockázatáról és e kockázatnak

az alperes szerződésből eredő kötelezettségeire gyakorolt hatásáról. Nem tűnik ki, hogy a forint/CHF árfolyamának negatív irányban történő, akár jelentős megváltozására is reális esély van, amelynek bekövetkezte esetén a törlesztőrészlet és a még meg nem fizetett tőketartozás összege korlátozás nélkül megemelkedik, és ennek a kockázata kizárólag a felperest terheli.

Az EuB ítélezési gyakorlatát követő 2/2014 PJE határozat szerint, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

Mindezeknek megfelelően a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezése a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelen, ekként a Ptk. 209/A. §. (2) bekezdése értelmében semmis, a főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezés semmissége pedig az egész szerződés érvénytelenségének megállapítását alapozza meg.

A jogalap, azaz a szerződés érvénytelenségének kérdése elkülöníthető volt az összecszerúségtől, azaz a felek közötti elszámolástól, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 213. § (3) bekezdése alapján közbenső ítéletet hozott. A perben azonban nem állt rendelkezésre a felek nyilatkozata, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményei közül melyek ellen tiltakoznak és melyekkel szemben nem, így nem volt lehetőség e tárgyban döntést hozni.

A 4/2009. (XII. 14.) PK vélemény II/3. pontja és az Pp. 252. § (4) bekezdése alapján a felek másodfokú perköltségét csak megállapította. Az összeg megállapításánál figyelembe vette, hogy mindkét fél képviselővel járt el. Az ügyvédi munkadíjat a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése szerint, az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányosan állapította meg.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak meg kell nyilatkoznia a feleket az alkalmazandó érvénytelenségi jogkövetkezmény tekintetében, hogy melyeket ellen tiltakoznak, ennek tükrében kell határozatot hoznia. Állást kell foglalnia továbbá abban a kérdésben, hogy a szerződés hatályossá nyilvánítása kérdésében a felperesi jogelőd pénzintézet perben állása nélkül érdemben határozhat-e, és adott esetben ennek vonja le a jogkövetkezményeit.

Szükséges továbbá a feleket felhívni arra, hogy az alkalmazható jogkövetkezmények szerinti, de a felülvizsgált elszámolás adataiból kiinduló elszámolást terjesszenek elő, részletesen levezetve – a kamatok és költségek figyelembevételével és a havi törlesztések mellett – a kölcsön megfizetését, az esetlegesen fennálló tartozást. Csak ezt követően lehet az elsőfokú bíróság abban a helyzetben, hogy az elszámolás alapján megalapozott döntést hozzon a felperes követelése tekintetében.

B u d a p e s t, 2019. december 4.

dr. : k.

Budapest Környéki Törvényszék
mint másodfokú bíróság
7.Pf.20.046/2019/10.

11

dr. _____ s.k.
s.k.
törvényszéki bíró, előadó

törvényszéki tanácselnök
a tanács elnöke

dr. _____
bíró

